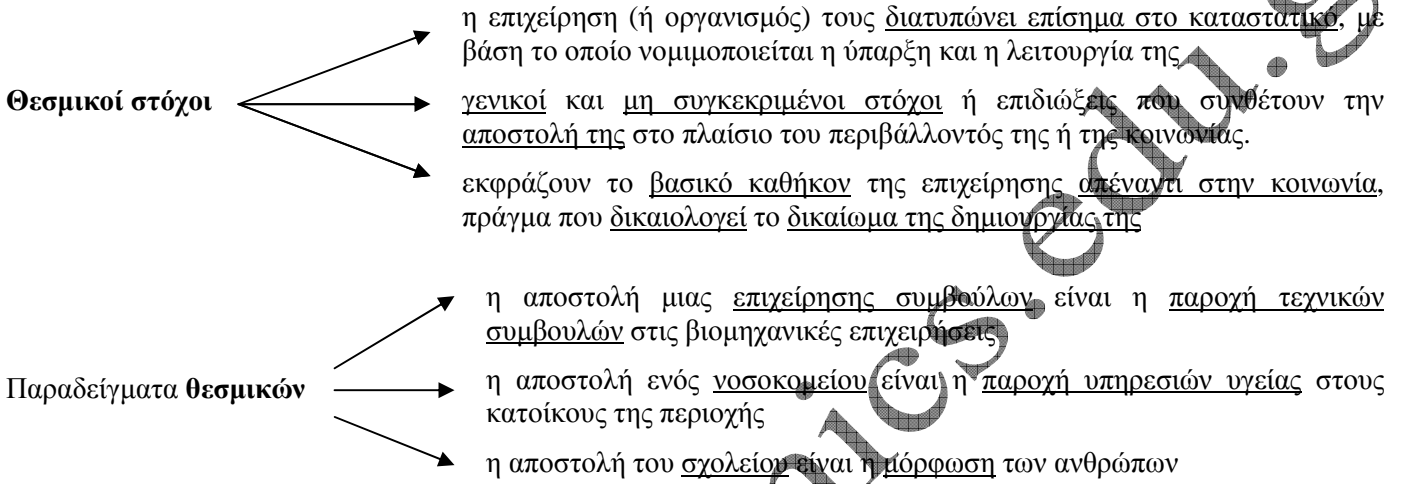

(σελίδες σχολικού βιβλίου 37 – 42)

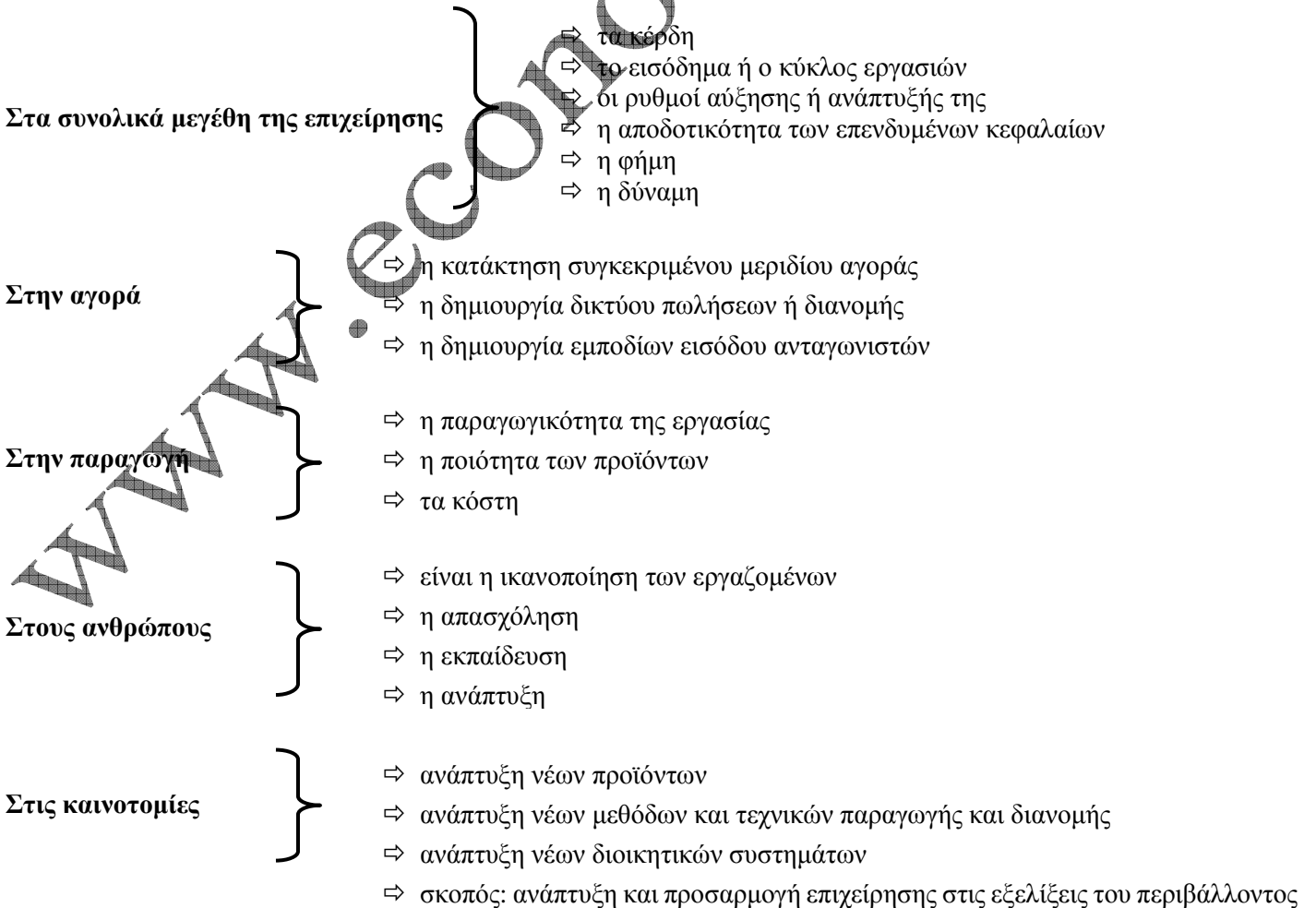
1.5 Η Αποτελεσματικότητα των Επιχειρήσεων

1.5.1 Οι στόχοι των Επιχειρήσεων (Οργανισμών)

Κάθε επιχείρηση (ή οργανισμός) έχει στόχους οι οποίοι δικαιολογούν και την ύπαρξή της. Στόχος της επιχείρησης είναι μια επιθυμητή κατάσταση στην οποία επιδιώκει να φτάσει, ή ένα αποτέλεσμα προς επίτευξη. Οι στόχοι μπορούν να διακριθούν σε θεσμικούς και λειτουργικούς.

Οι λειτουργικοί στόχοι της επιχείρησης εκφράζουν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα τα οποία αυτή επιδιώκει να επιτύχει. Αυτοί οι στόχοι αναφέρονται:

Οι καθηγητές Cyert και March έχουν υποστηρίξει ότι μόνον τα άτομα ή οι ομάδες ατόμων έχουν στόχους και όχι οι επιχειρήσεις.

Οι γενικοί στόχοι της επιχείρησης προσδιορίζονται από :

- επιμέρους στόχους των ομάδων που λειτουργούν μέσα σ' αυτή
- συμφέροντα και αξίες των ομάδων που λειτουργούν στο περιβάλλον της και επιδρούν σ' αυτή

Αυτό σημαίνει ότι σε κάθε επιχείρηση υπάρχουν περισσότεροι στόχοι που συχνά μπορεί να είναι και αλληλοσυγκρουόμενοι με την έννοια ότι η επίτευξη του ενός στόχου επιδρά αρνητικά στην επίτευξη ενός άλλου. Τέτοιοι στόχοι, για παράδειγμα, μπορεί να υπάρχουν μεταξύ των διαφορετικών τμημάτων της επιχείρησης.

Η εναρμόνιση και η σύνθεσή τους, που επιδιώκει να πραγματοποιήσει η επιχείρηση, εκφράζει το συσχετισμό δύναμης

των διάφορων ομάδων και επιτυγχάνεται με διαδικασίες

- διαπραγμάτευσης
- συναίνεσης
- συμβιβασμού
- άσκησης εξουσίας

Έτσι, τελικά, για κάθε επιχείρηση διαμορφώνεται μια ιεράρχηση στόχων, ανάλογα με το συσχετισμό δύναμης των ομάδων που ασκούν επίδραση σ' αυτήν. Αναμφισβήτητα κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της εν λόγω ιεραρχίας λαμβάνονται υπόψη

οι πιέσεις του περιβάλλοντος   οι περιορισμοί   οι ευκαιρίες   οι απειλές.

Με αυτές τις παρατηρήσεις, καταλήγουμε στα εξής:

Πρώτο : η ιεράρχηση
ο αριθμός
το είδος
η σπουδαιότητα } των στόχων διαφέρει από επιχείρηση σε επιχείρηση

Δεύτερο : σε ό,τι αφορά τις κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, τα κέρδη ή καλύτερα η αποδοτικότητα των κεφαλαίων σε μακροπρόθεσμη βάση αποτελεί, αν όχι τον σπουδαιότερο, έναν από τους πιο σημαντικούς στόχους, που όμως δεν είναι ο μοναδικός.

1.5.2 Αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα - Παραγωγικότητα

Οι στόχοι της επιχείρησης αποτελούν τους λόγους για τη δημιουργία της, η επίτευξη όμως αυτών αποτελεί παράλληλα τον όρο για την επιβίωσή της.

Συνεπώς, τίθεται το ζήτημα της μέτρησης του βαθμού της επίτευξης αυτών των στόχων. Σχετικά με αυτό το ζήτημα έχουν αναπτυχθεί δύο έννοιες: α) η έννοια της αποτελεσματικότητας και β) η έννοια της αποδοτικότητας.

- ❖ Η αποτελεσματικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο η επιχείρηση πετυχαίνει τους στόχους της.
- ❖ Η αποδοτικότητα αφορά κυρίως την εσωτερική λειτουργία της επιχείρησης και εκφράζει τις θυσίες (κόστη) που γίνονται για την επίτευξη ενός αποτελέσματος.

Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, η αποδοτικότητα μετράται με δείκτες οι οποίοι έχουν

- ο ως αριθμητή το πραγματοποιηθέν αποτέλεσμα (εκροή) και
- ο ως παρανομαστή τα κόστη ή τις θυσίες που έγιναν για την πραγματοποίηση του αποτελέσματος (εισροές).

Τέτοιοι δείκτες είναι ο δείκτης της παραγωγικότητας της εργασίας, της γης, κτλ.

Ασφαλώς η αποδοτικότητα οδηγεί συνήθως στην αποτελεσματικότητα, αυτό όμως δε συμβαίνει οπωσδήποτε. Για παράδειγμα, σε μια επιχείρηση παραγωγής υφάσματος μπορεί η παραγωγικότητα να είναι πολύ υψηλή, η αποτελεσματικότητα όμως της επιχείρησης να είναι πολύ χαμηλή, γιατί δεν υπάρχει ζήτηση για το είδος του παραγόμενου υφάσματος.

Παραγωγικότητα. Είναι η σχέση μεταξύ παραχθέντων αγαθών (προϊόντων ή υπηρεσιών) και χρησιμοποιηθέντων παραγωγικών μέσων (φύση, εργασία, κεφάλαιο).

Η παραγωγικότητα μπορεί να μετρηθεί

- σε σχέση με ένα συντελεστή (π.χ. πρώτες ύλες)
- σε σχέση με περισσότερους (εργασία, πρώτες ύλες, χρηματικοί πόροι)
- για το σύνολο ενός παραγωγικού κλάδου ή μιας χώρας

Στο πλαίσιο μιας χώρας, παραγωγικότητα της εργασίας είναι η σχέση μεταξύ του συνόλου των παραχθέντων προϊόντων ή υπηρεσιών σε μια δεδομένη χρονική περίοδο και του συνόλου των ανθρωποωρών εργασιών που δαπανήθηκαν για την παραγωγή τους. Σήμερα σε εθνικό, αλλά και παγκόσμιο επίπεδο αναφερόμαστε πολύ συχνά στην παραγωγικότητα και δεν θα ήταν υπερβολή ο ισχυρισμός ότι όλα τα προβλήματα της οικονομίας οφείλονται στη χαμηλή παραγωγικότητα, ιδιαίτερα της εργασίας. Αυτό σημαίνει ότι ο συντελεστής «εργασία» έχει περισσότερα περιθώρια αύξησης της απόδοσής του κάτω από την επίδραση των συνεχών τεχνολογικών αλλαγών.

Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας επιτυγχάνεται :

→ με την καλύτερη οργάνωσή της → με τη βελτίωση του επιπέδου των εργαζομένων → με τα κατάλληλα <u>κίνητρα</u> προς τους εργαζόμενους	→ η καλύτερη αμοιβή → το κλίμα σιγουριάς για την εργασία του → οι καλές συνθήκες εργασίας → ό,τι άλλο ενισχύει την ύπαρξη αξιολογικών και συμμετοχικών διαδικασιών, στη βάση της φιλοσοφίας ότι η παραγωγή είναι συλλογική διαδικασία

Η επιχείρηση όμως υπάρχει, για να ικανοποιεί τα συμφέροντα όλων των ομάδων που συνδέονται μ' αυτή. Συνεπώς, τα κριτήρια μέτρησης της αποτελεσματικότητας αντιστοιχούν στην ικανοποίηση κάθε ομάδας.

○ Για τους μετόχους κριτήριο συνήθως είναι η οικονομική αποδοτικότητα των κεφαλαίων

○ για τους εργαζόμενους

- το επίπεδο εισοδήματος
- η ικανοποίηση κοινωνικών-ψυχολογικών αναγκών
- οι συνθήκες εργασίας

○ για τους πελάτες

- η ποιότητα
- οι τιμές
- η εξυπηρέτηση

○ για το κράτος

- η φορολογική συνέπεια
- ο σεβασμός των νόμων

○ για την κοινότητα

- η δημιουργία θέσεων απασχόλησης
- η προστασία του περιβάλλοντος

Η παραγωγικότητα, η αποδοτικότητα, η αποτελεσματικότητα } συνδέονται άμεσα με την επιβίωση και την επιτυχία των επιχειρήσεων (ή οργανισμών).

Συνδέονται επίσης άμεσα με τη βασική οικονομική αρχή, πράγμα που σημαίνει ότι οι άνθρωποι και οι οργανώσεις επιδιώκουν

- την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος
- με τις μικρότερες δυνατές θυσίες (κόστος).

Οικονομική Αποδοτικότητα είναι η σχέση του οικονομικού αποτελέσματος προς το χρησιμοποιηθέν κεφάλαιο

Στην ελληνική γλώσσα ο όρος αποδοτικότητα χρησιμοποιείται συνήθως με την έννοια της οικονομικής αποδοτικότητας.

Η αποδοτικότητα μετρά αξίες ή χρηματικά μεγέθη, ενώ η παραγωγικότητα μετρά ποσότητες.

Η έννοια της αποτελεσματικότητας είναι ευρύτερη γιατί εμπεριέχει την έννοια της παραγωγικότητας. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η αποτελεσματικότητα εκφράζει τον βαθμό επίτευξης των στόχων μιας επιχείρησης. Έτσι, μια επιχείρηση είναι αποτελεσματική, όταν πετυχαίνει τους στόχους της.

$$\text{Παραγωγικότητα Εργασίας} = \frac{\text{Ποσότητα παραγωγής}}{\text{Αριθμός εργαζομένων}}$$

$$\text{Οικονομική Αποδοτικότητα} = \frac{\text{Καθαρός κέρδος ή ζημία}}{\text{Χρησιμοποιηθέντα κεφάλαια}}$$

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ – ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μια επιχείρηση, για να επιβιώσει και να αναπτυχθεί, πρέπει ασφαλώς να είναι ανταγωνιστική. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες της να προτιμώνται από τους καταναλωτές έναντι άλλων ανταγωνιστικών.

Για να συμβεί αυτό, πρέπει η επιχείρηση να προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες, των οποίων ο συνδυασμός ποιότητας και τιμής να είναι καλύτερος από αυτόν που προσφέρουν οι ανταγωνιστές της ή να φαίνεται καλύτερος λόγω διαφήμισης, επωνυμίας κτλ.

Συνεπώς, η έννοια της ανταγωνιστικότητας εκφράζει αυτήν τη δυνατότητα της επιχείρησης, δηλαδή να προσφέρει καλύτερη ποιότητα και τιμή από τους ανταγωνιστές της.

Εδώ γίνεται βέβαια εμφανές πώς συνδέεται η παραγωγικότητα σ' ένα βαθμό με την ανταγωνιστικότητα.

Αν μια επιχείρηση έχει υψηλή παραγωγικότητα, αυτό σημαίνει ότι :

- θα έχει χαμηλό κόστος που θα της επιτρέπει να προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες σε χαμηλότερες τιμές
- θα έχει περιθώριο να δαπανήσει χρήματα για την ποιότητα και τη διαφήμιση, ώστε να κάνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της περισσότερο ανταγωνιστικά

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΜΑΡΙΝΟΣ

Οικονομολόγος – Εκπαιδευτικός

www.economics.edu.gr